

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-101

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-101 : Micro-Economic Analysis—I

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) “Basic economic problem is the problem of choice and scarcity.”
Comment.

(2) What are the properties of Indifference curve ? Explain the consumer’s equilibrium with the help of Indifference curve.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) State the assumptions of Revealed Preference Theory of Demand. Explain how the demand curve is derived from these assumptions.

(2) State the meaning of internal and external economies. Explain in detail the internal and external economies of large scale production.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (1) Discuss the merits and demerits of static and dynamic economics.
- (2) State and explain the law of diminishing marginal utility.
- (3) Explain the various methods used for measuring the price elasticity of demand with suitable examples.
- (4) Distinguish between economic cost and accounting cost. Which should be taken into account for calculating the economic profit of the firm ? Why ?

4. Write any *four* of the following short notes in **100** word each : [20]

- (1) Consumer's surplus
- (2) Cross elasticity of demand
- (3) Average and marginal revenue
- (4) Cobb-Douglas production function
- (5) Opportunity cost
- (6) Armstrong's Marginal Preference Theory.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

(v) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (1) “मुलभूत आर्थिक प्रश्न हा निवड आणि दुर्मिळतेचा प्रश्न आहे.” भाष्य करा.
- (2) समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म कोणते ? समवृत्ती वक्राच्या साहाय्याने उपभोक्त्याचा समतोल स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (1) मागणीच्या प्रकट पसंती सिद्धान्ताची गृहिते सांगा. या गृहितांच्या आधारे मागणी वक्र कसा तयार करतात ते स्पष्ट करा.
 - (2) अंतर्गत आणि बाह्य मितव्ययतांचा अर्थ सांगा. मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या अंतर्गत व बाह्य मितव्ययता सविस्तर स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा : [20]
- (1) स्थितीशील आणि गतीशील अर्थशास्त्राच्या गुणदोषांची चर्चा करा.
 - (2) घटत्या सिमान्त उपयोगितेचा नियम सांगा व स्पष्ट करा.
 - (3) मागणीची किंमत लवचिकता मोजण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या विविध पद्धती योग्य उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा.
 - (4) आर्थिक खर्च आणि लेखांतर्गत खर्च यात भेद करा. उद्योगसंस्थेचा आर्थिक खर्च मोजताना कोणता खर्च विचारात घेतात ? का ?
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य
 - (2) मागणीची छेदक लवचिकता
 - (3) सरासरी आणि सीमान्त प्राप्ती
 - (4) कॉब-डग्लस उत्पादन फलन
 - (5) संधीत्याग खर्च
 - (6) आर्मस्ट्रॉंगचा सीमान्त प्राधान्य सिद्धान्त.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-102

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-102 : Public Finance

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss the role of Government in organised society and mixed economy.

(ii) Critically examine Bowen and Lindhal Models of benefit approach to taxation.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Explain in detail the principle of Social Cost-Benefit Analysis.

(ii) State and explain the meaning and types of 'Taxable Capacity'.

What are the determinants of Taxable Capacity ?

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

- (i) Explain the distinction between impact and incidence of Tax.
- (ii) Explain the 'Ability to pay principle of taxation'.
- (iii) Explain the 'Wiseman-Peacock Hypothesis' of the growth of public expenditure.
- (iv) Explain the concept of Private Goods, Public Goods and Merits Goods.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (i) Administrative efficiency of taxation
- (ii) Wagner's Law of public expenditure
- (iii) Principles of taxation in developing countries
- (iv) Public Debt Management
- (v) Fiscal functions of the government
- (vi) Shifting of Tax Incidence.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (i) मिश्र अर्थव्यवस्था आणि संघटीत समाज व्यवस्थेतील शासनाच्या भूमिकेबाबत चर्चा करा.

- (ii) बोवेन व लिंगलच्या कर आकारणीचा लाभ दृष्टिकोन प्रतिमानाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) 'सामाजिक खर्च-लाभ' विश्लेषणाचे तत्व सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- (ii) करदेय क्षमतेचा अर्थ आणि त्याचे प्रकार सांगा व स्पष्ट करा. करदेय क्षमतेचे निर्धारक कोणते ?
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) कराघात व करभार यांतील फरक स्पष्ट करा.
- (ii) कर आकारणीच्या करदेय पात्रता तत्वाचे स्पष्टीकरण करा.
- (iii) वाईजमन-पिकॉक यांच्या सार्वजनिक खर्च वृद्धीच्या गृहीत कल्पना स्पष्ट करा.
- (iv) खाजगी वस्तू, सार्वजनिक वस्तू आणि गुणाधारीत वस्तू या संकल्पना स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]
- (i) करारोपणाची प्रशासकीय कार्यक्षमता
- (ii) सार्वजनिक खर्चाचा वॅग्नरचा नियम
- (iii) विकसनशील अर्थव्यवस्थेतील करारोपणाची तत्वे
- (iv) सार्वजनिक कर्ज व्यवस्थापन
- (v) शासनाची राजकोषीय कार्ये
- (vi) करभाराचे संक्रमण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-103

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-103 : Agricultural Economics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words each (any *one*) : [20]

(1) What is Agricultural Productivity ? Explain the causes of Low Agricultural productivity in India and suggest the measures to improve it.

(2) What are the problems of Co-operative credit system ? Explain the recommendations of Vaidynathan Committee about Co-operative credit system.

2. Answer the following questions in **500** words each (any *one*) : [20]

(1) What is Green Revolution ? Explain the recent trends in Green Revolution in India.

(2) What is Agricultural Management ? State and explain the recent trends in the agricultural management.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) :

[20]

(1) “Farming as a business or a way of life.” Comment.

P.T.O.

- (2) Describe the problems of Agricultural Marketing in India.
- (3) State and explain the development of Hybrid seeds.
- (4) Describe the Food security situation in India.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Importance of organic farming
- (2) Scope of Biotechnology in Agriculture
- (3) Place of Agriculture in economy of Maharashtra
- (4) Agriculture price policy in India since 1991
- (5) Global marketing
- (6) Importance of Livestock.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय ? भारतीय शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे स्पष्ट करून उत्पादकता वाढविण्याचे उपाय सांगा.
- (2) सहकारी वित्तपुरवठ्याच्या प्रणालीतील समस्या कोणत्या ? सहकारी वित्तपुरवठ्याबाबत वैद्यनाथन समितीच्या शिफारसी स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) 'हरितक्रांती' म्हणजे काय ? भारतातील हरितक्रांतीतील अलिकडील काळातील प्रवृत्ती स्पष्ट करा.
- (2) कृषि व्यवस्थापन म्हणजे काय ? कृषि व्यवस्थापनातील अलिकडील काळातील प्रवृत्ती सांगा व स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) 'शेती एक व्यवसाय कि जिवनपद्धती.' भाष्य करा.
- (2) भारतातील शेतमाल विक्रीव्यवस्थेतील समस्या स्पष्ट करा.
- (3) संकरीत बि-बियानांचा विकास सांगा व स्पष्ट करा.
- (4) भारतातील अन्नसुरक्षिततेची परिस्थिती विशद करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) सॅन्डीय शेतीचे महत्व
- (2) शेतीतील जैविक तंत्रज्ञानाची व्याप्ती
- (3) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे स्थान
- (4) 1991 पासून भारतातील शेतमाल किंमत धोरण
- (5) जागतिक विपणन
- (6) पशूधनाचे महत्व.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-104

MA. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-104 : Indian Economic Policy

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words each (any *one*) : [20]

(i) Explain in detail Demographic features of India.

(ii) What is Globalization ? Assess the merits and demerits of globalization in the context of Indian economy.

2. Answer the following questions in **500** words each (any *one*) : [20]

(i) Explain in detail the sources of Agricultural Credit.

(ii) Explain the favourable and unfavourable effects of new economic policy on small scale industry.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
- (i) Critically evaluate the employment generation policy of Govt. of India.
 - (ii) What are the problems of the Public Sector in India ?
 - (iii) Explain the features of Indian Agricultural Marketing system.
 - (iv) What are the problems of education in India ?

4. Write short notes on (any *four*) : [20]
- (i) Indian Money Market
 - (ii) Benefits of Non-conventional sources of Energy
 - (iii) Approaches of Employment Generation
 - (iv) Problems of Privatization
 - (v) Indian Population Policy-2000
 - (vi) Recent objectives of Monetary Policy of RBI.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावी.

(iv) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) भारताच्या लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

(ii) जागतिकीकरण म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाच्या गुण आणि दोषांचे भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भात मुल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) कृषी पतपुरवठ्याच्या स्रोतांचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.
- (ii) लघुउद्योगांवरील नविन आर्थिक धोरणाचे अनुकूल आणि प्रतिकूल परिणाम स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) भारत सरकाराचे रोजगार निर्मितीविषयक धोरणाचे टीकात्मक परिक्षण करा.
- (ii) भारतातील सार्वजनिक क्षेत्रातील समस्या कोणत्या ?
- (iii) भारतीय शेतमाल विक्री व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (iv) भारतातील शिक्षणाच्या समस्या कोणत्या ?
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]
- (i) भारतीय नाणेबाजार
- (ii) अपारंपारिक उर्जा स्रोतांचे फायदे
- (iii) रोजगार निर्मिती दृष्टीकोन
- (iv) खाजगीकरणाच्या समस्या
- (v) भारतीय लोकसंख्या धोरण-2000
- (vi) भारतीय रिझर्व बँकेची अलिकडच्या काळातील चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-105

MA. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-105 : Labour Economics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Discuss the nature and characteristics of Labour Market in developing countries like India.

(ii) Critically examine the Marginal Productivity theory of Wage.

2. Answer the following questions in **500** words (any *one*) : [20]

(i) Explain the term 'Labour Turnover'. What are the causes of low labour turnover in India ?

(ii) Explain the concept of 'Minimum Wage' and 'Fair Wage'.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

- (i) What are the causes of industrial disputes ?
- (ii) Discuss the causes of absenteeism of labour in India.
- (iii) Explain the effects of Migration of Labour.
- (iv) Explain the need of Safety Nets.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (i) Collective Bargaining
- (ii) Structure of Labour Unions in India
- (iii) Peculiarities of Labour
- (iv) Exit Policy
- (v) Wage determination in unorganised sector
- (vi) Recommendation of Second National Commission on Labour.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भसाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची **500** शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही **एक**) : [20]

(i) भारतासारख्या विकसनशील देशातील श्रमबाजाराचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

(ii) वेतनाच्या सिमांत उत्पादकता सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.

2. खालील प्रश्नांची 500 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]
- (i) “श्रमिक उलाढाळ’ संकल्पना स्पष्ट करा. भारतातील श्रमिक उलाढाळ कमी राहण्याची कारणे कोणती ?
- (ii) ‘किमान वेतन’ व ‘योग्य वेतन’ या संकल्पना स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) औद्योगिक कलहाची कारणे कोणती आहेत ?
- (ii) भारतातील श्रमिकांच्या गैरहजेरीच्या कारणाची चर्चा करा.
- (iii) श्रमिकांच्या स्थलांतराचे परिणाम स्पष्ट करा.
- (iv) सुरक्षित जाळे (Safety nets) ची गरज स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]
- (i) सामुदायिक सौदाशक्ती
- (ii) भारतातील श्रम संघटनांची रचना
- (iii) श्रमाची वैशिष्ट्ये
- (iv) निर्गमन धोरण
- (v) असंघटित क्षेत्रातील वेतन निश्चिती
- (vi) दुसऱ्या राष्ट्रीय श्रम आयोगाच्या शिफारसी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-106

MA. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-106 : Cooperation : Theory and Practice

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain in detail the broad features of Maharashtra State Cooperative Societies Act, 1960.

(2) Discuss the basic principles of Cooperation.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Evaluate the cooperative audit system in India. State its weaknesses.

(2) Give a brief account of progress of Urban Cooperative Banks in Maharashtra. What are their weaknesses ? Suggest the measures to eliminate it.

P.T.O.

3. Answer in **250** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the problems of District Central Cooperative Banks.
- (2) Explain the need and objectives of cooperative training.
- (3) State the problems of cooperative movement in Great Britain.
- (4) Explain the contribution of Regional Rural Banks in rural credit.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Impact of Cooperative Societies Act, 1904 on cooperative movement in India
- (2) Problems of cooperative training in India
- (3) Primary Agricultural Cooperative Credit Societies
- (4) Functions of Cooperative Auditor
- (5) Weaknesses of Cooperative Movement in India
- (6) International Cooperative Alliance.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा 1960ची ठळक वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) सहकाराच्या मुलतत्वांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) भारतातील लेखा परिक्षण व्यवस्थेचे परिक्षण करा. तिच्या उणीवा सांगा.
 - (2) महाराष्ट्रातील नागरी सहकारी बँकाच्या प्रगतीचा थोडक्यात आढावा घ्या. त्याच्या उणीवा कोणत्या आहेत ? त्या कमी करण्यासाठी उपाय सुचवा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही दोन) : [20]
- (1) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाच्या समस्या स्पष्ट करा.
 - (2) सहकारी प्रशिक्षणाची गरज व उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 - (3) ग्रेट ब्रिटनमधील सहकारी चळवळीच्या समस्या सांगा.
 - (4) ग्रामीण पतपुरवठ्यातील प्रादेशिक ग्रामीण बँकाची भूमिका स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (1) 1904 च्या सहकारी संस्था कायद्याचा भारतातील सहकारी चळवळीवरील प्रभाव
 - (2) भारतातील सहकार प्रशिक्षणातील समस्या
 - (3) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था
 - (4) सहकारी लेखा परिक्षकाची कार्ये
 - (5) भारतातील सहकारी चळवळीतील उणीवा
 - (6) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघटन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
-------------	--

[4204]-107

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-107 : Mathematical Economics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Use of non-programmable calculator is allowed.

1. Attempt any *one*, out of two of the following : [20]

(1) Verify that the inverse of :

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 \\ -5 & 4 & 3 \\ -4 & 1 & 2 \end{bmatrix} \text{ is } \begin{bmatrix} 5 & -4 & 6 \\ -2 & 2 & -3 \\ 11 & -9 & 14 \end{bmatrix}$$

and hence solve the equations

$$x + 2y = 12$$

$$-5x + 4y + 3z = 13$$

$$-4x + y + 2z = -1$$

P.T.O.

- (2) A discriminating monopolist has two distinct markets described by :

$$x_1 = 16 - 0.2p_1$$

$$p_2 = 180 - 20x_2$$

If the total cost function is $c = 20x + 20$, where $x = x_1 + x_2$. Find the prices, the monopolist will charge in each market while maximising his profits. Find the profits with and without price discrimination.

(Note : $MC = MR_1 = MR_2$)

2. Attempt any *one* out of two of the following : [20]

- (1) The demand and supply laws for a commodity are $P_d = 56 - x^2$ and $P_s = 2x - 3$. Find the consumer surplus and production surplus at equilibrium price. Also write a detailed note on the concept of consumer surplus. What data would you require to determine this when there is :

(i) Pure competition

(ii) Monopoly.

- (2) Find the minimum average cost for :

(i) $AC = 10 - 4x^3 + 3x^4$

$$(ii) \quad AC = 6x + 7 + \frac{36}{x}$$

$$(iii) \quad AC = 2e^x + e^{-x}$$

and find out the output for maximise revenue, given the demand functions :

$$(i) \quad P = \sqrt{12 - x}$$

$$(ii) \quad P = (x - 8)^2.$$

3. Attempt any *two* out of four of the following : [20]

- (1) The sums of ' n ' terms of two arithmetic progressions are in the ratio $7n + 1 : 4n + 27$. Find the ratio of their n th terms.
- (2) Find the unknown quantities in the following equations :

$$\begin{bmatrix} 3x & 4 \\ 2y + 3 & z \\ 3w - 2 & y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 12 + x & 4 \\ 11 & 3z - 6 \\ 5w + 7 & 4 \end{bmatrix}$$

- (3) At the point $(2, -2)$ on the curve $x^2 + xy + y^2 = y$. Find the slopes of the tangent and the normal curve.
- (4) The linear demand function for goods shows that quantity demanded is nil when price is Rs. 50 and it is 1000 units, when price is zero. Indicate the point on the demand curve where elasticity of demand is unity.

4. Attempt any *four* out of six of the following : [20]

(1) If :

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ a & 2 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, C = \begin{bmatrix} b & 1 \\ 3 & 3 \end{bmatrix}$$

Find the values of a , b for which $A + B = BC$.

(2) Solve :

$$2x - y = 1$$

$$7x - 2y = -7$$

(3) Evaluate :

$$D = \begin{bmatrix} 11 & -7 & 1 \\ 15 & -8 & -1 \\ 7 & 2 & -6 \end{bmatrix}$$

(4) If A earns $33\frac{1}{3}\%$ more than B, then how much percent is B earns less than A ?

(5) Divide 1162 rupees among A, B and C in the ratio 35 : 28 : 20.

(6) A vendor bought lemons at 6 for a rupee. How many for a rupee must he sell to gain 20% ?

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-108

M.A. (Part I) (First Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

Paper EC-108 : Demography

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is demography ? Explain its nature, scope and importance.

(2) Explain fully the demographic transition theory of population.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain in detail the different measures of fertility rate of population.

(2) Elaborate the relationship between growth of population and economic development.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(1) Evaluate the Malthusian theory of Population.

- (2) Analyse Family Planning Programmes since 1991.
- (3) Describe the factors affecting quality of population.
- (4) Discuss the nature of population explosion.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Human development index
- (2) Infant mortality rate
- (3) Population Policy of India since 2000
- (4) Nature of change in the age structure of population in developing countries.
- (5) Optimum population
- (6) Age pyramids of population.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) लोकसंख्याशास्त्र म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप, व्याप्ती व महत्व स्पष्ट करा.
- (2) लोकसंख्या संक्रमनाचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) लोकसंख्या जननक्षम-दराच्या विविध मापके सविस्तर स्पष्टीकरण करा.
 - (2) लोकसंख्या वृद्धी आणि आर्थिक विकास यामधील संबंधाची सविस्तर चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) माल्थसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे मुल्यमापन करा.
 - (2) 1991 नंतरच्या काळातील भारताच्या कुटूंब नियोजन कार्यक्रमाचे विश्लेषण करा.
 - (3) लोकसंख्या गुणवत्तेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.
 - (4) लोकसंख्या विस्फोटाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [20]
- (1) मानवी विकास निर्देशांक
 - (2) बाल मृत्यूदर
 - (3) भारताचे 2000 पासूनचे लोकसंख्या धोरण
 - (4) विकसनशील देशातील लोकसंख्येचे वयोमान रचनेचे स्वरूप
 - (5) पर्याप्त लोकसंख्या
 - (6) लोकसंख्येची वयोगट उतरंड रचना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-201

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-201 : Micro-economic Analysis—II)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw the diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is perfect competition ? Explain the equilibrium of the firm and industry under perfect competition in the long-run.

(2) Critically examine the modern theory of rent.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine the marginal productivity theory of distribution.

(2) Explain the process of price and output determination under monopolistic competition in the long-run.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(1) Explain price rigidity in Oligopoly with the help of kinked demand curve.

P.T.O.

- (2) Explain the equilibrium under discriminating monopoly.
- (3) Explain the modern theory of interest.
- (4) Explain Pareto optimality condition.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Selling cost
- (2) The Prisoner's dilemma under Game theory
- (3) Risk and uncertainty theory of profit
- (4) Oligopoly price and output determination
- (5) Regulation of monopoly through taxation
- (6) Fixation of minimum wage level.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक तेथे आकृत्या काढाव्यात.

1. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न 500 शब्दांत सोडवा : [20]

- (1) पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय ? दीर्घकाळातील पूर्ण स्पर्धेत उत्पादन संस्था आणि उद्योगधंधाचा समतोल स्पष्ट करा.
- (2) खंडाच्या आधुनिक सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न 500 शब्दांत सोडवा : [20]
- (1) विभाजनाच्या आधुनिक सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.
 - (2) दीर्घकाळात मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील किंमत आणि उत्पादन ठरविण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (1) अल्पविक्रेताधिकारातील किंमत ताठरता बाकदार मागणी वक्राच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.
 - (2) विभेदी मक्तेदारीतील समतोल स्पष्ट करा.
 - (3) व्याजाचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (4) पॅरेटो-पर्याप्ततेच्या अटी स्पष्ट करा.
4. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (1) विक्री खर्च
 - (2) खेळ सिद्धांतातील कैद्याची दुविधा
 - (3) नफ्याचा धोका आणि अनिश्चिततेचा सिद्धांत
 - (4) अल्पविक्रेताधिकारातील किंमत आणि उत्पादन निश्चिती
 - (5) मक्तेदारीचे कराद्वारे नियंत्रण
 - (6) किमान वेतन पातळी निश्चिती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-202

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-202 : Indian Public Finance

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer the following in **500** words (any *one*) : [20]

(1) Explain the meaning and the concept of Budget. What are its components of Union budget ?

(2) State the meaning of deficit financing. Explain the effects of deficit financing on Indian Economy.

2. Answer the following in **500** words (any *one*) : [20]

(1) Explain the trends in Revenue of Central Government since 1991.

(2) Evaluate reforms in direct taxation in India.

3. Answer in **250** words each (any *two*) : [20]

(1) Critically examine Public Debt Policy since 1991.

P.T.O.

- (2) Explain the causes of Fiscal imbalance between States and Central Government.
- (3) Explain the concept of Balanced budget multiplier.
- (4) Explain the objectives of deficit financing in a developing economy.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Principles of Federal Finance
- (2) Objectives of Monetary Policy
- (3) Automatic Stabilizers
- (4) Economic Classification of Budget
- (5) Fiscal Deficit
- (6) Process of preparation of Budget.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची 500 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]

- (1) अर्थसंकल्प संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करा. केंद्रिय अर्थसंकल्पाचे घटक कोणते आहेत ?
- (2) तुटीच्या अर्थभरण्याचा अर्थ सांगा. भारतीय अर्थव्यवस्थेतील तुटीच्या अर्थभरण्याचे परिणाम स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची 500 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]
- (1) केंद्र सरकारच्या महसुलातील 1991 पासूनची प्रवृत्ती स्पष्ट करा.
 - (2) भारतातील प्रत्यक्ष करव्यवस्थेतील सुधारणांचे मुल्यमापन करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (1) 1991 पासूनच्या सार्वजनिक कर्ज धोरणाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
 - (2) भारतातील केंद्र व राज्य सरकारांमधील राजकोषीय असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.
 - (3) समतोल अर्थसंकल्प गुणक संकल्पना स्पष्ट करा.
 - (4) विकसनशील अर्थव्यवस्थेतील तुटीच्या अर्थभरण्याची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : [20]
- (1) संघिय वित्ताची तत्वे
 - (2) चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये
 - (3) स्वयंचलीत स्थिरके
 - (4) अर्थसंकल्पाचे आर्थिक वर्गिकरण
 - (5) राजकोषीय तुट
 - (6) अर्थसंकल्प तयार करण्याची प्रक्रिया.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-203

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-203 : Indian Agriculture Problems and Policies

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain in detail “Indian Agricultural Labour Policy” since 1991.

(ii) Can ‘SEZ’ increase the employment opportunities and export ability ? Comment.

P.T.O.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
- (i) Discuss the impact of mechanization on Agricultural Labour.
 - (ii) Explain in detail Agricultural 'EXIM Policy' of 2004-09.
3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
- (i) Explain the recent provisions of Government of India regarding ceiling on Land Holding.
 - (ii) Critically evaluate the impact of 'WTO' on Agriculture.
 - (iii) Explain in detail irrigation problems in Maharashtra.
 - (iv) State the recent changes in export policy of vegetables and fruits.
4. Write short notes on (any *four*) : [20]
- (i) Export policy of spices.
 - (ii) The problems of Indian Agricultural Labour.
 - (iii) Objectives of Employment Guarantee Scheme.
 - (iv) Agricultural Subsidies in India.
 - (v) Problems of Agriculture Export after 1991.
 - (vi) Efficiency of service sector and performance of Agriculture.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.
(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) सन 1991 पासूनचे भारतीय शेतमजूरविषयक धोरणाचे सविस्तरपणे विश्लेषण करा.
(ii) 'विशेष आर्थिक क्षेत्र' हे रोजगार संधी आणि निर्यात क्षमता वाढवू शकते ? यावर भाष्य करा.

2. खालीलपैकी कोणताही **एक** प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) यांत्रिकीकरणाचे शेतमजूरावरांवर झालेला परिणामाची चर्चा करा.
(ii) सन् 2004-09 चे शेतीविषयक आयात-निर्यात धोरण विस्तृतपणे स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (i) भारत सरकारच्या अलीकडील काळातील भूधारणेवरील कमाल मर्यादे संदर्भातील तरतूदी स्पष्ट करा.

- (ii) भारतीय शेतीवरील जागतिक व्यापार संघटनेच्या परिणामाचे टीकात्मक परिक्षण करा.
- (iii) महाराष्ट्रातील जलसिंचनविषयक समस्या विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
- (iv) 'भाजीपाला व फळे' या संदर्भातील निर्यातविषयक धोरणातील अलिकडील बदल सांगा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (i) मसालेविषयक निर्यात धोरण
- (ii) भारतातील शेतमजुरांच्या समस्या
- (iii) रोजगार हमी योजनेची उद्दिष्ट्ये
- (iv) भारतातील कृषिविषयक अनुदाने
- (v) सन् 1991 नंतरच्या शेतमाळ निर्यातविषयक समस्या
- (vi) सेवा क्षेत्राची कार्यक्षमता व शेतीची कामगिरी.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-204

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-204 : (Industrial Economics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(i) Critically evaluate the Sargent Florence theory of Industrial Location.

(ii) State and explain the role of private sector in Industrial Development of India. What are its problems ?

P.T.O.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]
- (i) Evaluate the performance of small scale and cottage industries in India. What are their problems ?
 - (ii) What is Industrial Finance ? Explain the role of foreign capital in India since 1991.
3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
- (i) Evaluate the role of MNCs in India.
 - (ii) State the factors affecting industrial productivity.
 - (iii) Explain nature of imbalanced regional development of industries in India.
 - (iv) Explain the significance of the study of Industrial Economics.
4. Write short notes on (any *four*) : [20]
- (i) Growth in direct foreign investment in India
 - (ii) Industrial Policy—1956
 - (iii) Effects of Industrial Monopoly
 - (iv) External Commercial Borrowings
 - (v) Progress of co-operative sector in India
 - (vi) Progress of Disinvestment Policy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.
(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
(i) औद्योगिक स्थानियीकरणाच्या सार्जट फ्लोरेन्स यांच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
(ii) भारताच्या औद्योगिक विकासातील खाजगी क्षेत्राची भूमिका सांगा व स्पष्ट करा. त्याच्या समस्या कोणत्या आहेत ?
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
(i) भारतातील लघु कुटीर उद्योगाच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा. त्यांच्या समस्या काय आहेत.
(ii) औद्योगिक विलपुरवठा म्हणजे काय ? 1991 पासून भारतातील परकीय भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
(i) भारतातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

- (ii) औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक सांगा.
- (iii) भारतातील उद्योगांच्या प्रादेशिक असंतुलित विकासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (iv) औद्योगिक अर्थशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्व स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (i) भारतातील थेट परकीय गुंतवणुकीतील वृद्धी
- (ii) 1956चे औद्योगिक धोरण
- (iii) औद्योगिक मक्तेदारीचे परिणाम
- (iv) परकीय व्यापारी कर्ज उभारणी
- (v) भारतातील सहकारी क्षेत्राची प्रगती
- (vi) निर्गुंतवणुक धोरणाची प्रगती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-205

MA. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

Paper 205 : Rural Development

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain in detail V.M. Dandekar's approach of rural development.

(2) Discuss the relation between rural electrification and rural development. State the problems of rural electrification in Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the nature and causes of rural poverty in India. State measures to alleviate it.

(2) Evaluate the National Rural Employment Guarantee Programme in India.

P.T.O.

3. Answer in **250** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the objectives and progress of tribal development programme.
- (2) Explain the scope of rural development.
- (3) Discuss the role of irrigation in rural development.
- (4) Explain the problems of rural industrialisation in India.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Small Farmers Development Agency (S.F.D.A.)
- (2) Swarn Jayanti Gram Swarozgar Yojana
- (3) Self help groups and micro-finance
- (4) Problems of rural transport
- (5) Concept of rural development
- (6) TRYSEM (Training Rural Youth for Self-Employment).

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसुद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) व्ही. एम. दांडेकर यांचा ग्रामीण विकासाचा दृष्टीकोण सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) ग्रामीण विद्युतीकरण व ग्रामीण विकासातील संबंधाची चर्चा करा. महाराष्ट्रातील ग्रामीण विद्युतीकरणाच्या समस्या सांगा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) भारतातील ग्रामीण दारिद्र्याचे स्वरूप व कारणे स्पष्ट करा. त्याच्या निर्मुळनासाठी उपाय सांगा.
- (2) भारतातील राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कार्यक्रमाचे मुल्यमापन करा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (1) आदीवासी विकास कार्यक्रमाची उद्दिष्ट्ये आणि प्रगती स्पष्ट करा.
- (2) ग्रामीण विकासाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- (3) ग्रामीण विकासातील जलसिंचनाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (4) भारतातील ग्रामीण औद्योगीकरणाच्या समस्या स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (1) ल्हान शेतकरी विकास संस्था (SFDA)
- (2) स्वर्णजयंती ग्राम स्वरोजगार योजना
- (3) स्वयंसहायता गट व सुक्ष्म-वित्त
- (4) ग्रामीण वाहतुकीच्या समस्या
- (5) ग्रामीण विकासाची संकल्पना
- (6) ट्रायसेम (TRYSEM).

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-206

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-206 : Computer Application in Economic Analysis)

(2008 PATTERN)

Time : 2½ Hours

Maximum Marks : 60

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Attempt any *one* of the following : [1×15=15]

(1) What is Network ? Explain different types of network topology.

(2) What is digital signature ? How is digital signature generated ? Explain how it is applied to transaction security.

2. Attempt any *one* of the following (A or B) : [1×15=15]

(A) (1) “Online shopping can save time and money.” Are you agree with the statement ? Give example to support your answer. [8]

(2) What is spreadsheet ? Explain with suitable example the steps for sorting a data in ascending order. [7]

P.T.O.

Or

- (B) (1) What are the benefits of electronic stock exchange ? [8]
(2) What are the advantages and disadvantages of B2C over conventional selling ? [7]

3. Attempt any *three* of the following : [3×5=15]

- (1) What are the advantages of electronic trading ?
(2) Explain with suitable example the following MS-Excel function :
(a) sum
(b) if.
(3) What is electronic transaction ? How is it validated ?
(4) Explain any *two* data storage devices.
(5) What is Internet ? What are its principal functions ?

4. Attempt any *three* of the following : [3×5=15]

- (1) List the applications of computer in various fields.
(2) What is software ? Explain types of software.
(3) Explain the services provided by operating system.
(4) What is MS-Chart ? Explain the steps for creating a column chart.
(5) What is electronic marketing ? List the advantages of electronic marketing.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-207

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-207 : Statistical Techniques)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Use of non-programmable calculator is allowed.

1. Attempt any *one* out of two of the following : [20]

(1) For the following data showing index numbers of prices and productions for 5 years, find two regression lines and show that $bb' = r^2$.

Year	Index no.s of	
	Production	Prices
1961	100	107
1962	101	123
1963	106	133
1964	99	109
1965	97	128

P.T.O.

- (2) Calculate the mean, median and s.d. for the following data and find its skewness.

Class Interval	Frequency
50—60	4
60—70	16
70—80	36
80—90	52
90—100	64
100—110	40
110—120	32
120—130	11

2. Attempt any *one* of the following : [20]

- (1) A factory claims to produce a lower average number of defectives compared to the prevalent average of 30.5. A random sample of 100 defective articles from this factory showed the following distribution :

Class limits	Frequency
16—20	12
21—25	22
26—30	20
31—35	30
36—40	16

Is the claim sustained at 5% level of significance ?

- (2) The annual trend equations for consumption of butter (in '000 kgs) for three districts I, II and III respectively are given below. Comment on the pattern of change of consumption over time for each district.

(I) $Y_t = 200 - 0.012t$

(II) $Y_t = 225 (1.015)^t$

(III) $Y_t = 250 (0.978)^t$.

3. Attempt any *two* of the following : [20]

- (1) The average test marks in a particular class is 79. The standard deviation is 5. If the marks are distributed normally, how many students in a class of 200 did not receive marks between 72 and 82 ? Given :

$$Pr\{0 \leq Z \leq 0.7\} = 0.2580$$

$$Pr\{0 \leq Z \leq 0.8\} = 0.2881$$

$$Pr\{0 \leq Z \leq 0.6\} = 0.2257$$

where Z is a standard normal variable.

- (2) The first three moments of a distribution about the value 67 of the variable are 0.45, 8.73 and 8.91. Calculate the second and third central moments, and the moment coefficient of skewness. Indicate the nature of distribution.
- (3) The following figures show the distribution of digits in numbers chosen at random from a telephone directory :

Digit	Frequency
0	1026
1	1107
2	997
3	966
4	1075
5	933
6	1107
7	972
8	964
9	853
Total	10000

Test whether the digits may be taken to occur equally frequently in the directory. (The table value of χ^2 for 9 d.f. at 5% level of significance is 16.92).

- (4) The following data gives the number of seeds germinating out of 10 on damp filter for 80 sets of seeds. Fit a binomial distribution to this data :

X	F
0	6
1	20
2	28
3	12
4	8
5	6
6	0
7	0
8	0
9	0
10	0

4. Attempt any *four* out of six : [20]
- (1) Discuss strong points of various measures of central tendency.
 - (2) Comment 'Regression equations are irreversible'.
 - (3) What are the main features of normal probability distribution ?
 - (4) Give the various applications of F distribution in statistics.
 - (5) Discuss important measures of dispersion indicating their uses.
 - (6) Distinguish between large sample and small sample tests of significance.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-208

M.A. (Part I) (Second Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-208 : Community Development and Planning)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain population and social policy in Indian context.

(2) Explain the relationship between social development and environment.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the concept of underdevelopment. Critically evaluate any *one* theory related to underdevelopment.

(2) Critically evaluate the planning in India.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(1) Write in detail the concept of asset vulnerability framework.

P.T.O.

- (2) Explain briefly the foundation of social theory.
- (3) Explain two case-studies of development from India.
- (4) Discuss in brief the relationship between overseas development assistance and planning.

4. Write short notes on (any four) : [20]

- (1) Religious values and beliefs.
- (2) Redistribution of income and economic growth
- (3) Social capital
- (4) Basic human needs
- (5) Public sector and economic development
- (6) Forward and backward linkages in development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे मुद्देसूद आणि नेमकी असावीत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) भारताच्या संदर्भात लोकसंख्या आणि सामाजिक धोरण स्पष्ट करा.
- (2) सामाजिक विकास आणि पर्यावरण यामधील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) न्यूनविकास ही संकल्पना स्पष्ट करा. न्यूनविकासाच्या संदर्भातील कोणत्याही एका सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- (2) भारतातील नियोजनाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]
- (1) मालमत्ता अस्थिरता आराखडा तपशीलामध्ये लिहा.
- (2) सामाजिक सिद्धांताचा पाया थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (3) भारताच्या विकासासंदर्भातील दोन व्यष्टी अध्ययने स्पष्ट करा.
- (4) विकासासाठीचे विदेशी साहाय्य आणि नियोजन यामधील संबंधाची थोडक्यात चर्चा करा.
4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (1) धार्मिक मूल्ये आणि श्रद्धा
- (2) उत्पन्नाची पुनर्विभागणी आणि आर्थिक विकास
- (3) सामाजिक भांडवल
- (4) मूलभूत मानवी गरजा
- (5) सामाजिक क्षेत्र आणि आर्थिक विकास
- (6) विकासातील पुरानुबंधन आणि पश्चानुबंधन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-301

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-301 : Macro-Economic Analysis—I

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain with diagram two-sector three-sector and four-sector model of the circular flow of Income.

(2) Explain the mechanistic model of bank deposit determination.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine the Fisher's Quantity Theory of Money.

(2) State Keynesian psychological law of consumption. Explain the implications of psychological law of consumption.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

- (1) State RBI's approach to money supply.
- (2) State and explain Social Accounting Method.
- (3) Explain the concepts of short-run and long-run consumption function.
- (4) Explain the concept of Absolute Income Hypothesis.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Money multiplier
- (2) Balance of Payment Accounting
- (3) High powered money
- (4) Accelerator principle
- (5) Budget deficits and money supply
- (6) L.M. curve.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या काढा.

1. खालील प्रश्नापैकी कोणताही **एका** प्रश्नांचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) उत्पन्नाच्या चक्राकार प्रवाहाचे दोन-क्षेत्रीय, तीन-क्षेत्रीय, चार-क्षेत्रीय प्रतिमान आकृतीसह स्पष्ट करा.
- (2) बँकाच्या ठेवनिर्मितीचे यांत्रिक प्रतिमान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (1) फिशरच्या चलन संख्यामान सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- (2) केन्सचा उपभोगासंबंधीचा मानसशास्त्रिय नियम सांगा. मानसशास्त्रिय नियमाचे अन्वयार्थ स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा (कोणतेही **दोन**) : [20]
- (1) पैशाच्या पुरवठ्यासंबंधी रिज़र्व बँक ऑफ इंडियाचा दृष्टिकोन सांगा.
- (2) सामाजिक हिशोब पद्धत सांगा व स्पष्ट करा.
- (3) अल्पकालीन व दीर्घकालीन उपभोग फलन या संकल्पना स्पष्ट करा.
- (4) निरपेक्ष उत्पन्न गृहितक परिकल्पना स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही **चार**) : [20]
- (1) पैसा गुणक
- (2) व्यवहारतोल लेखांकन
- (3) उच्च शक्ती पैसा
- (4) प्रवेग तत्व
- (5) अंदाजपत्रकातील तुट व पैशाचा पुरवठा
- (6) एल.एम. वक्र.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-302

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-302 : Economics of Growth)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point

(iv) Draw neat diagram wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the term 'Economic Growth'. Explain in detail factors affecting economic growth.

(ii) State and explain Schumpeter's contribution on Economic growth.

2. Answer any *one* the following questions in **500** words : [20]

(i) Critically examine the R.M. Solow's model of Growth.

(ii) Explain in detail Karl Marx's view on process of development of Capitalist Economy.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
- (i) Explain the correlation between Intellectual Capital, Education and Economic Growth.
 - (ii) Explain Harrod model of economic growth.
 - (iii) State and explain Adam Smith's contribution on Economic Growth.
 - (iv) State and explain embodied and disembodied technical progress.
4. Write short notes in **100** words each (any *four*) : [20]
- (i) Theory of Surplus Value
 - (ii) Growth model of Pasinetti
 - (iii) Role of credit and profit in capitalism
 - (iv) Structural analysis of development
 - (v) Theory of social change
 - (vi) Hicks' model of Economic Growth.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत

(iv) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

(i) 'आर्थिक वृद्धी' संकल्पना स्पष्ट करा. आर्थिक वृद्धीवर परिणाम करणारे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.

(ii) श्रुंपीटर यांचे आर्थिक वृद्धीतील योगदान सांगा व स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (i) आर. एम. सोलो यांच्या आर्थिक वृद्धी प्रतिमानाचे टीकात्मक परिक्षण करा.
- (ii) भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेतील विकास प्रक्रियेच्या संदर्भात कार्ल मार्क्स यांचा दृष्टीकोण सविस्तर स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) बौद्धिक भांडवल, शिक्षण आणि आर्थिक वृद्धी यांतील सहसंबंध स्पष्ट करा.
- (ii) हॅरॉड यांचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान स्पष्ट करा.
- (iii) अॅडम स्मिथ यांचे आर्थिक वृद्धी संदर्भात योगदान सांगा व स्पष्ट करा.
- (iv) अंगीभूत व न-अंगीभूत तांत्रिक प्रगती सांगा व स्पष्ट करा.
4. प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (i) आधिक्य मुल्य सिद्धांत
- (ii) पॅसिनिटी यांचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान
- (iii) भांडवलशाहीत पत व नफा यांची भूमिका
- (iv) विकासाचे रचनात्मक विश्लेषण
- (v) सामाजिक बदलाचा सिद्धांत
- (vi) हिक्स यांचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-303

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-303(A) : Research Methodology

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What do you mean by research ? Explain importance and utility of social science research.

(2) Explain the different methods of collection of Primary data.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is Research design ? Explain the stages of Research design.

(2) What is classification ? Explain the types of classification.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) :

[20]

(1) State and explain the use of Information Technology in Research.

P.T.O.

- (2) Describe the stages in report writing.
- (3) What is analysis of Data ?
- (4) Explain the difficulties in social science research.

4. Write short notes in **100** word each (any *four*) : [20]

- (1) Types of sampling.
- (2) Types of questionnaire.
- (3) Use of computer in data processing.
- (4) Measures of Central Tendency.
- (5) Importance of PowerPoint Presentation.
- (6) Good characteristics of Hypothesis.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालील प्रश्नांची **500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणताही **एक**) : [20]

- (1) संशोधनाचा आपणास काय अर्थबोध होतो ? सामाजिक शास्त्रातील संशोधनाचे महत्व आणि उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- (2) प्राथमिक तथ्ये संकलनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

2. खालील प्रश्नांची **500** शब्दात उत्तरे लिहा (कोणताही **एक**) : [20]

- (1) संशोधन आराखडा म्हणजे काय ? संशोधन आराखड्याच्या पायऱ्या (टप्पे) स्पष्ट करा.
- (2) वर्गीकरण म्हणजे काय ? वर्गीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) संशोधनातील माहिती तंत्रज्ञानाचे उपयोग सांगा व स्पष्ट करा.
- (2) संशोधन अहवाल लेखनाच्या विविध पायऱ्यांचे वर्णन करा.
- (3) माहितीचे विश्लेषण म्हणजे काय ?
- (4) सामाजिक शास्त्र संशोधनातील अडचणी स्पष्ट करा.

4. खालील टीपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) नमुना निवडीचे प्रकार
- (2) प्रश्नावलीचे प्रकार
- (3) तथ्य प्रक्रियांसाठी संगणकाचा उपयोग
- (4) केंद्रिय प्रवृत्तीची मोजमापके
- (5) दृकश्रावक साधनाद्वारे सादरीकरणाचे (PowerPoint Presentation) महत्व
- (6) चांगल्या गृहितकाची वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-304

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-303(B) : Econometrics

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

(iv) Use of non-programmable calculator is allowed.

1. Answer any *one* of the following questions : [20]

(1) The following is the data on retail price index (X) and wholesale price index (Y) for 10 years. Compute the correlation coefficient and obtain the line of regression of Y on X and interpret the coefficients. Also estimate Y for X = 60 :

X	Y
89	92
86	91.5
74	84
65	75
65	73.5
63	72
66	70.5
67	75
72	77.5
79	84

P.T.O.

(2) What is heteroscedasticity ? Explain in detail the sources of heteroscedasticity and its methods of detection.

2. Answer any *one* of the following questions : [20]

(1) Obtain the reduced form equations for the following simultaneous equations model :

$$Y_{1t} = \beta_{10} + \beta_{12}Y_{2t} + \gamma_{11}X_{1t} + u_{1t}$$

(2) Explain the *two* methods of economic forecasting for time series data.

3. Answer any *two* of the following questions : [20]

(1) Explain the concept of R^2 and adjusted R^2 in case of regression models. Explain how it is used for comparison of different models.

(2) Discuss remedial measures for multicollinearity.

(3) Explain rank and order conditions of identification.

(4) Explain the sources of autocorrelation.

4. Answer any *four* of the following questions : [20]

(1) Explain confidence interval approach to hypothesis testing.

(2) Explain the concept of dummy variable. State the precautions to be taken while incorporating dummy variables in the regression models.

- (3) Explain two stage least squares method for estimating overidentified equation.
- (4) What do you mean by integrated stochastic process ? State its important properties.
- (5) State different models of time series data.
- (6) Explain the concept of multiple regression with an example.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-305

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(Optional Paper)

EC-304 : Banking and Financial Institutions

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the structure of financial system in India.

(2) Describe the evolution of S.B.I. and assess the role and performance of State Bank of India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the role and functions of R.B.I.

(2) What is Euro-currency market ? Explain the role of Euro-currency markets in development at international level.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the functions of financial sector.
- (2) Explain the objectives of Monetary Policy.
- (3) Describe the types of Mutual Funds.
- (4) Explain the functions of IMF.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Equilibrium financial markets
- (2) Banking sector reforms after 1991
- (3) Types of non-banking financial institutions
- (4) Functions of small savings and provident fund
- (5) Types of foreign capital
- (6) Functions of Asian Development Bank.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) भारतातील वित्तीय पद्धतीची रचना स्पष्ट करा.

(2) भारतीय स्टेट बँकेची उत्क्रांती स्पष्ट करा आणि भारतीय स्टेट बँकेच्या भुमिका व कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]

(1) भारतीय रिजर्व बँकेची भुमिका व कार्ये स्पष्ट करा.

(2) युरो-चलन बाजार म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील विकासात युरो-चलन बाजाराची भुमिका स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) : [20]

(1) वित्तीय क्षेत्राची कार्ये स्पष्ट करा.

(2) चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

(3) परस्परनिधीचे (Mutual Funds) प्रकार सांगा.

(4) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार): [20]

(1) वित्तीय बाजाराचा समतोल

(2) 1991 नंतरच्या बँकींग क्षेत्रातील सुधारणा

(3) बिगर बँकींग वित्तीय संस्थांचे प्रकार

(4) अल्पबचत आणि भविष्य-निर्वाह निधीची कार्ये

(5) विदेशी भांडवलाचे प्रकार

(6) आशियाई विकास बँकेची कार्ये.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-306

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-305 : Welfare Economics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is consumer's surplus ? Explain fully Marshallian measurement of consumer surplus.

(2) Point out in detail the divergence between private and social cost.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain Benthamite approach to aggregate welfare.

(2) Critically examine Pigou's welfare criterion.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

(1) Explain in detail Samuelson's utility possibility curve.

P.T.O.

- (2) Explain Kaldor and Hicks contribution in Welfare Economics.
- (3) Explain the externalities of production and consumption.
- (4) Explain Arrow's impossibility theorem.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Welfare maximisation
- (2) Marginal cost pricing
- (3) Value judgement
- (4) Problems of public goods
- (5) Issues in Income distribution
- (6) Concept of community indifference map.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य म्हणजे काय ? उपभोक्त्याच्या संतोषाधिक्याचे मार्शल यांचे मोजमाप सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) खाजगी खर्च व सामाजिक खर्च यातील फरक स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) बेन्थॅमिनचा समग्र कल्याणाचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - (2) पिंगूच्या कल्याणाच्या निकषाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) सॅम्युअलसनचा उपयोगिता शक्यता वक्र सविस्तर स्पष्ट करा.
 - (2) कल्याणकारी अर्थशास्त्रातील कॅल्डॉर व हिक्स यांचे योगदान विशद करा.
 - (3) उत्पादन व उपभोग यांची बाह्य बाजू स्पष्ट करा.
 - (4) अॅरोचा अशक्यता सिद्धांत स्पष्ट करा.
4. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा : [20]
- (1) कल्याणाचे महत्तमीकरण
 - (2) सीमांत खर्च किंमत निश्चिती
 - (3) मूल्य अंदाज
 - (4) सार्वजनिक वस्तूच्या समस्या
 - (5) उत्पन्न विभाजनातील समस्या
 - (6) सामाजिक समवृत्ती नकाशाची संकल्पना.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-307

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-306 : Economics of Finance

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answer should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Define securities. Explain the general characteristics of securities.

(2) Explain in detail the forms of efficient market hypothesis.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain in detail the functions and working of SEBI.

(2) What is Derivative Market ? Explain the types of derivative market.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

(1) Explain the components and working of the stock market.

P.T.O.

(2) Discuss the Arbitrage Pricing Theory.

(3) Explain the basic theory of interest.

(4) Explain the types of swaps.

4. Write short notes on (any *four*) :

[20]

(1) Speculators

(2) Types of cash flow

(3) Net present value

(4) Asset return

(5) Stock options

(6) Corporate securities.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा :

[20]

(1) प्रतिभुतीची व्याख्या द्या. प्रतिभुतीची सर्वसाधारण वैशिष्टे स्पष्ट करा.

(2) कार्यक्षम बाजार गृहितकांचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) सेबी (SEBI) ची कार्ये व कामगिरी सविस्तर स्पष्ट करा.
 - (2) अनुजात बाजार म्हणजे काय ? अनुजात बाजारांचे प्रकार स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]
- (1) शेअर बाजारातील घटक आणि कामगिरी स्पष्ट करा.
 - (2) मुल्यांतर पणन सिद्धांताची चर्चा करा.
 - (3) व्याजदराचा मुलभूत सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (4) अदल-बदलांचे (swaps) चे प्रकार स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा : [20]
- (1) सट्टेबाज
 - (2) रोखे प्रवाहाचे प्रकार
 - (3) निव्वळ वर्तमान मुल्य
 - (4) मालमत्ता परतावा
 - (5) रोखे विकल्प
 - (6) कंपनी प्रतिभुती.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-308

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-307 : Economics of Environment

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain in detail the effects of climate change on global economy.

(ii) What is environment ? Explain the effects of environment on human lives.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the theories of optimal use of exhaustible and renewable resources.

(ii) Explain the role of environmental education in protecting the environment.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
- (i) Explain the mechanism for Environment Regulation in India.
 - (ii) Explain the instruments for controlling water pollution in India.
 - (iii) Explain the different types of environment.
 - (iv) Explain the new model of pollution control.
4. Write short notes on (any *four*) : [20]
- (i) Environmental values
 - (ii) Sustainable development
 - (iii) Air pollution
 - (iv) Human capital
 - (v) Use values
 - (vi) Social Forestry.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) जागतिक अर्थव्यवस्थेवरील वातावरणातील बदलाचे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

(ii) पर्यावरण म्हणजे काय ? मानवी जीवनावरील पर्यावरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) नाशपावणारी संसाधने आणि पुनरुज्ज्वन संसाधने यांचा वाजवी उपयोग करण्यासंदर्भातील सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- (ii) पर्यावरणाचे संरक्षण करण्याबाबत पर्यावरण शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (i) भारतातील पर्यावरण नियंत्रणाची यंत्रणा स्पष्ट करा.
- (ii) भारतात जलप्रदुषण नियंत्रणासाठीची साधने स्पष्ट करा.
- (iii) पर्यावरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (iv) पर्यावरण नियंत्रणाचे नवीन प्रतिमान स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (i) पर्यावरण मूल्ये
- (ii) शाश्वत विकास
- (iii) हवा प्रदुषण
- (iv) मानवी भांडवल
- (v) उपयोग मूल्ये
- (vi) सामाजिक वनीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-401

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

EC-401 : Macro-Economic Analysis—II

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Explain the classical and neoclassical approach of Macro economics.

(2) Explain the IS-LM model with government sector.

2. Answer any *one* of the following questions (in **500** words) : [20]

(1) Explain in detail Philips curve analysis.

(2) Explain Schumpeter's theory of Business Cycle.

3. Answer the following questions (in **250** words each) (any *two*) : [20]

(1) Explain the post-Keynesian view of Macro-economics.

P.T.O.

- (2) Explain relative effectiveness of Monetary Policy.
- (3) Explain Friedman's modern quantity theory.
- (4) Explain the real balance effect.

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Keynesian view on interest.
- (2) Revival of monetarism
- (3) Natural rate of unemployment hypothesis
- (4) Classical approach to inflation
- (5) Goodwin's model
- (6) Fiscal policy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
(iii) उत्तरे मुद्देसुद व नेमकी असावीत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाची 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) समग्र अर्थशास्त्राच्या संदर्भात सनातन व नवसनातन पंथीयांचा दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
- (2) शासकीय क्षेत्रा संदर्भात आय.एस.-एल.एम. प्रतिमान स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाची 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) फिलिप्स वक्राचे विश्लेषण सविस्तर स्पष्ट करा.
- (2) श्रुंपिटर यांच्या व्यापार चक्राचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [20]

- (1) समग्र अर्थशास्त्राच्या संदर्भात केन्सनंतरचा दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
- (2) चलनविषयक धोरणाची सापेक्ष परिणामकता स्पष्ट करा.
- (3) फ्रिडमन यांचा आधुनिक चलनसंख्यामान सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) वास्तव-शिल्लक परिणाम स्पष्ट करा.

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) व्याजदराचा केन्स यांचा दृष्टीकोण
- (2) चलनवादाचे पुनरुज्जीवन
- (3) बेकारीच्या नैसर्गिकदराचे गृहितक
- (4) चलनवाढीच्या संदर्भात सनातन दृष्टीकोण
- (5) गुडविन प्रतिमान
- (6) राज्यकोषिय धोरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-402

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-402 : Economics of Development)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) What is monetary policy ? Explain the role of Monetary Policy in Economic Development.

(2) Explain the role of New Technology for sustainable agriculture.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain in detail the terms of trade between agriculture and industry.

(2) Explain in detail the features of underdeveloped countries.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]
- (1) Explain the Myrdal theory of International Trade.
 - (2) Explain the Prebisch-Singer theory of free trade.
 - (3) Explain the theory of demographic transition.
 - (4) Explain the critical minimum effort theory.
4. Write short notes in **100** words each (any *four*) : [20]
- (1) Structural view of development
 - (2) Population as limits to growth
 - (3) Burden of Borrowing
 - (4) Human Resource Development
 - (5) The choice of techniques
 - (6) Dual gap analysis.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

1. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) चलनविषयक धोरण म्हणजे काय ? आर्थिक विकासात चलनविषयक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
 - (2) शाश्वत शेतीसाठी नवीन तंत्रज्ञानाची भूमिका स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणताही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]
- (1) कृषी आणि उद्योग यांच्यामधील व्यापाराच्या शर्ती सविस्तर स्पष्ट करा.
 - (2) अल्पविकसीत देशाची लक्षणे सविस्तर स्पष्ट करा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- (1) मिर्डाल यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) प्रेबिश-सिंगरचा मुक्त व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (3) लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (4) किमान निर्णायक प्रयत्न सिद्धान्त स्पष्ट करा.

4. प्रत्येकी **100** शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]

- (1) विकासाचा संरचनात्मक दृष्टिकोन
- (2) लोकसंख्या-आर्थिक वाढीची मर्यादा
- (3) कर्जाचा भार
- (4) मानवी साधनसंपत्तीचा विकास
- (5) निवडीचे तंत्रज्ञान
- (6) दुहेरी फरक विश्लेषण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-403

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-403 : International Economics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically examine the Heckscher-Ohlin theory of International Trade.

(2) Explain the merits and demerits of flexible Exchange Rate.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain the causes of disequilibrium in the Balance of Payments. Suggest the remedies to correct the disequilibrium in the Balance of Payment.

(2) Explain in detail India's export-import policies since 2000.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain the factors affecting Terms of Trade.
- (2) Explain the direct methods of exchange control.
- (3) Explain the functions of IMF.
- (4) Explain the role of Multinational Corporations in economic development.

4. Write short notes (any *four*) : [20]

- (1) Leontief paradox
- (2) Non-tariff barriers
- (3) Components of Balance of Payments
- (4) Intra-industry trade
- (5) Types of Foreign Investment
- (6) Instruments of export promotion.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडवा.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे नेमकी व मुद्देसूद असावीत.

(iv) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृती काढा.

1. खालीलपैकी कोणतेही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दांत उत्तर लिहा : [20]

- (1) हेक्चर-ओहलीन आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- (2) बदलत्या विनिमय दराचे गुण-दोष स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणतेही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [20]
- (1) आंतरराष्ट्रीय व्यवहारतोलातील असमतोलाची कारणे सांगून तो दुरुस्त करण्याच्या उपाययोजना सूचवा.
- (2) सन् 2000 पासूनचे भारताचे आयात-निर्यात विषयक धोरण सविस्तर स्पष्ट करा.
3. खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तर लिहा (कोणतेही दोन) : [20]
- (1) व्यापारशर्तीची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (2) प्रत्यक्ष विनिमय नियंत्रणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- (3) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधिची कार्ये स्पष्ट करा.
- (4) आर्थिक विकासातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका स्पष्ट करा.
4. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : [20]
- (1) लिऑनटिफचा विरोधाभास
- (2) जकातेतर अडथळे
- (3) आंतरराष्ट्रीय व्यवहारतोळाचे घटक
- (4) आंतर-उद्योग व्यापार
- (5) परकीय गुंतवणूकीचे प्रकार
- (6) निर्यात प्रोत्साहनाची साधने.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
---------------------	--

[4204]-404

M.A. (Part II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2012

ECONOMICS

(EC-405 : History of Modern Economic Analysis)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) Attempt *All* questions.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Answers should be precise and to the point.

(iv) Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Critically explain the Portfolio Theory of James Tobin.

(2) Explain critically the General Theory of Equilibrium by Kenneth Arrow.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(1) Explain Amartya Sen's thought on Welfare Economics. How are they different from Pareto's Welfare Economics ?

(2) State the view of Samuelson on :

(a) Mathematical Economics

(b) International Trade Theory.

P.T.O.

3. Answer the following questions in **250** words each (any *two*) : [20]

- (1) Explain Mede's approach to general equilibrium of production and consumption.
- (2) Explain the assumptions of Ohlin's Theory of International Trade.
- (3) State the contribution by Gunnar Myrdal in Developmental Economics.
- (4) Why the Friedman's Quantity Theory of Money has been called as 'old wine in new bottle' ?

4. Write short notes on (any *four*) : [20]

- (1) Arrow's Impossibility Theorem
- (2) Hick's IS-LM model
- (3) Friedman's Monetarism
- (4) Export Obsolescence
- (5) Permanent Income Theory
- (6) Revealed Preference.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) उत्तरे मुद्देसूद आणि नेमकी असावीत.

(iv) आवश्यक त्या ठिकाणी सुबक आकृती काढा.

(v) मूळ संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जेम्स टॉबिन यांच्या रोखासंग्रहण सिद्धांताचे टिकात्मक स्पष्टीकरण द्या.
- (2) केनेथ अॅरो यांच्या सर्वसाधारण संतुलन सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) अमर्त्य सेन यांचे कल्याणकारी अर्थशास्त्राचे विचार स्पष्ट करा. पेरेटो यांच्या कल्याणकारी अर्थशास्त्रापेक्षा ते कसे भिन्न आहे ?
- (2) सॅम्युअल्सन यांचे खालील विषयावरील विचार स्पष्ट करा :
 - (अ) गणिती अर्थशास्त्र
 - (ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांत.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) उत्पादन आणि उपभोग याबाबतच्या सर्वसाधारण समतोल बाबतचा मेडे यांचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- (2) ओहलिन यांच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या सिद्धांताची गृहीते स्पष्ट करा.
- (3) विकासाच्या अर्थशास्त्रातील गुन्नार मिर्डाल यांचे योगदान सांगा.
- (4) फ्रिडमन यांच्या चलनसंख्यामान सिद्धांताला “नविन बाटलीमध्ये जुनी दारू” असे का म्हटले जाते ?

4. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[20]

- (1) अॅरो यांचे अशक्यता प्रमेय
- (2) हिक्स यांचे IS-LM प्रतिमान
- (3) फ्रिडमन यांचा मुद्रावाद
- (4) निर्यात लुप्तता
- (5) स्थायी उत्पन्न सिद्धांत
- (6) अभिव्यक्ती पसंती.